

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm V. Auaritiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

2. *Iurans de veritate dicenda, vel prestans iuramentum calumnia, non iurat vera esse, quæ dicturus est, sed credere esse vera, & à se probari posse.*
3. *Ignorantia per iuramentum probari debet, si præsumptio sit contra allegantem.*
4. *Hæc constitutio afficit etiam Collegium v. g. Capitulum, quod provisionem ab Episcopo factam oppugnare vult.*

NOTANDVM I. Ad maiorem solemnitatem, & firmitatem actus interdum requiritur iuramentum corporale, quod fit manibus tacto aliquo corpore, videl. (secundum Ecclesiæ praxin) Euangeliorum libro, iuxta Clement. I. §. porro, de hæret. iun. Gl. ver. tacto. Et ait hic Gl. ver. præstito, omnia iuramenta, quæ à Iudice, vel à partibus ex necessitate deferuntur in iudicio, esse corporalia, id est, tactis sacris Euangelijs. Vide etiam quæ dicam c. ult. de iuram. calumniæ.

NOTANDVM II. Iurans de veritate dicenda, vel prestans iuramentum calumniæ, non iurat vera esse, quæ dicturus est, sed credere esse vera, & existimare, à se probari posse; ideòque non calumniæ inferendæ causâ quæstionem mouere. Ita colligitur ex textu, & notat Gl. ver. probare.

NOTANDVM III. Ignorantia per iuramentum probari debet, si præsumptio sit contra allegantem: Vt in casu nostro, quia debebat ab initio inquirere, & cognoscere ea, quæ obijcere velit, aut probare possit. Tunc itaque ignorantiam alleganti, cum ea in animo latens & occulta esse soleat, iuramentum defertur, vti etiam in c. nulli, 8. hoc lib. & tit. Ita Ioann. Monachus hic n. 29. & Gl. ver. per proprium.

QVÆRITVR: Vtrum hæc constitutio afficiat etiam collegium, v. g. Capitulum, si provisionem ab Episcopo factam oppugnare velit. Responsio est affirmatiua, cum Ioan. Monacho n. 8. Quia ver. *Quicumque* comprehendit etiam personas fictas; vid. corpora, siue Collegia; dummodò capacia sint eiusmodi actus, vt in proposito est: Quia potest

Capitulum alicui⁹ provisionem impugnare, & ad Superiorem appellare, atq. iuramentum corporale præstare per procuratorem, dato ei mandato speciali, vti etiam Gl. margin. hic obseruat; Iuramentum proprium dici, quod præstatur per se; vel per procuratorem habentem mandatum speciale iurandi in animam mittentis. Cui doctrinæ consentit c. procurator, 3, 8. h. octit. & lib.

CAPITVLVM V.

Auaritiæ.

PARAPHRASIS.

Cum iure canonico constitutum sit; vt electus administrationi seu in spiritualibus seu in temporalibus se non immisceat, donec confirmationem à Superiore acciperit, aliqui electi, cupiditate instigante, alium modum excogitarunt, quo administrationem accipere possent; Videl. vt interim tanquam procuratores, seu economi Ecclesiarum constituerentur, donec confirmationis literæ adessent. Hoc autem sustulit Gregor. X. in eodem Concilio Lugdunensi c. 4. prohibens, ne quisquam administrationem dignitatis, ad quam electus est, sub titulo economi, aut procuratoris, aliòue quæsito colore in spiritualibus, aut temporalibus per se, vel per alium, in totum, vel in parte, ante acceptam confirmationem accipere, seu administrationi se ingerere præsumat: Qui fecerit, iure electionis, si quod ipsi quæsitum fuerat, eo ipso priuatus sit.

SUMMARIVM.

1. *In fraudem legis aære censetur, qui id ipsum, quod lex vetat, secundum effectum assequitur, quamuis alio preætextu seu quæsito colore.*
2. *Fit extensio hic pæna, quæ habetur c. qualiter 17. extra, h. t. na. vi locum habeat in casu, quo aliquis administrationi dignitatis se immiscuit, prætextu economiæ.*

3. Elt.

3. *Electus, qui ius œconomii seu administrationis impetrauit, sed re ipsa non administravit, pœnam hanc canonicam non incurrit.*

NOTANDVM I. In fraudem legis agere censetur, qui id ipsum, quod lex vetat, secundum effectum assequitur, quamuis alio prætextu, seu quæsto colore. Cui consentit l. contra, 29. ff. de legibus, & reg. vlt. in 6. *Certum est, quod is committit in legem, qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem.* Exemplum hic habemus: Prohibitum est, ne electus se ingerat administrationi: Ille autem non ingerit se electioni, vt electus; sed quæsto titulo œconomii, seu administratoris: re ipsa tamen id ipsum assequitur, quod canon vetat. Cæterum per auctoritatem Sum. Pontificis potest electus, interim dum habilis fiat ad prælaturam, quia v.g. ætatem legitimam nondum habet, Ecclesiæ Oeconomus constitui, vt constat ex c. cum nobis, 19. extra, hoc tit. iun. Gl. ver. procuratorem concedimus.

Aliud exemplum: Prohibitum est, ne quis duo beneficia curata in titulum possideat: Quod si iam aliquis vnum in titulum, & alterum in commendam perpetuam impetret, in fraudem legis id agit; cum perpetua commenda titulo beneficiæ æquiualeat, quare nemini concedi potest, præter Sum. Pontificem, cuius est in canone dispensare, sicuti indicatur in Trident. Sess. 7. c. 4. de reformat.

Circa pœnam hoc c. decretam duo dubia sunt: Primum: An, & quomodo differat à pœna, quæ habetur c. qualiter, 17. extra, hoc tit. Dux sunt opiniones, quas hic Gl. refert, ver. priuatos. Prima, quam vt communio-rem sequitur Abb. in cit. c. qualiter: Quod hic corrigatur ius antiquum: quia olim electio eius, qui se electioni ante confirmationem immiscuit, per sententiam irritanda fuerit, vt significatur in cit. c. qualiter; iam verò ipso iure irrita sit. Sed obstat huic sententiæ, quod sine necessitate iuris antiqui correctio introducatur. Altera, quam hic sequitur Io. Monachus: Casum huius c. esse diuersum; quia hic non punitur electus, qui absolutè

administrare ante confirmationem præsumpsit, sed qui in fraudem canonis id egit, quæsto colore, seu prætextu œconomii impetratæ. Quod factum, quia in se dolum continet, videtur grauius puniendum, vt talis ipso facto excidat iure electionis, si quod habeat. Ego verò arbitror, probabilius dici, quod etiam in c. qualiter contineatur pœna latæ sententiæ, ita vt ingerens se administrationi, ipso facto priuationem incurrat; licet opus sit sententiâ, & executione Superioris. Ob quam causam Pontifex ibi ait, electionem irritandam esse, id est, irritam declarandam, tum quia electus in eo casu indignus erat, tum quia ante acceptam confirmationem administrare cœpit. Hoc autem c. 2. fit extensio eius pœnæ, saltem interpretatiua, quod etiam locum habere debeat, in casu, quo aliquis administrationi dignitatis se immiscuit, quæsto titulo seu prætextu œconomii.

Alterum dubium. Si electus ius œconomii seu administratoris impetrauit, sed re ipsa non administravit, vtrum pœnam hanc canonicam incurrat? Facilis est responsio cum Gl. communiter recepta, ver. eo ipso; Quod non incurrat; quia verba legis pœnalis intelligi debent cum effectu, iuxta c. relatum, 4. de clericis non residentibus: Et constitutio lata in facientem, non censetur comprehendere eum, qui parat se ad faciendum, ait Gl. margin. hic.

CAPITVLVM VI.

Quam sit.

PARAPHRASIS.

Cum Ecclesiis noxium sit, si prælaturæ longo tempore vacent, statutum est in eodem Lugdunensi Concilio sub Gregor. X. c. 5. Si electio celebrata fuerit, electores cum primùm commodè possunt, electo præsentent, eiusque consensum requirant: Electus autem intra mensem à die presentationis numerandum, si consentire velit, consensum exprimere teneatur: Quod si ultra distulerit, iure, si quod ex electione acqui-